

Bogárdi János (Torda, 1909. június 11. – Budapest, 1998. november 18.) **Széchenyi-díjas magyar vízépítő mérnök, hidrológus, egyetemi tanár, a műszaki tudományok doktora**, az MTA tagja (levelező: 1962. április 6., rendes: 1973. május 11.). **Ötven éven keresztül (1945–1995) volt az Országos Vízjelző Szolgálat vezetője.**

Kutatási területei az elméleti hidraulika, hidrológia, hordalékmozgás-mérések.

Életpályája:

Bogner János néven született, középiskolai tanulmányait Nagybecskerekben fejezte be 1927-ben, majd a Magyar Királyi József Műegyetemen szerzett *építőmérnöki oklevelet* 1931-ben. 1931–1933-ban különböző mérnöki magáncégek alkalmazásában állt. 1933-ban a *folyammérnöki hivatalnál* helyezkedett el, a nyíregyházi, majd 1935-től 1940-ig a győri kirendeltség mérnöke volt. 1937–1938-ban amerikai ösztöndíjjal tanult tovább az *Iowai Egyetemen* és *megszerezte a mesterfokozatot*. 1941-től 1945-ig a Földművelésügyi Minisztérium alá tartozó Vízrajzi Intézet főmérnöke volt.

Mérnöki munkájával párhuzamosan sok energiát fordított az önképzésre: 1937-ben vette át *jogászi végbizonyítványát* a Kecskeméti Református Teológián és Jogakadémián, 1939-ben *gazdaoklevelet* szerzett a Magyaróvári Királyi Gazdasági Akadémián, *műszaki doktori értekezését* pedig 1942-ben védte meg a József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen.

1945-ben *kinevezték az Országos Vízjelző Szolgálat* jogelődjének (Vízrajzi Intézet) vezetőjévé, egészen 1995-ig irányította az itt folyó munkát.

Ezzel párhuzamosan 1945-1979-ig a *fővárosi műegyetemen* (1967-től annak I. számú vízépítési tanszékén) *oktatott*, 1952 és 1962 között a *Vízgazdálkodási Tudományos Kutató Intézet kísérleti osztályát* vezette, 1955-től egyidejűleg a hidraulikai laboratóriumban folyó munkát is irányította.

Több külföldi egyetemen megfordult vendégprofesszorként: 1964–1965-ben az egyesült államokbeli Iowai, Utahi és Coloradói Egyetemeken, 1966 és 1978 között évenkénti rendszerességgel a Padovai Egyetemen, előadott a belgrádi (1967, 1970), a bécsi (1968, 1972, 1975), a grazi (1970) és a karlsruhei (1974) műszaki egyetemeken is. Az Élelmezésügyi és Mezőgazdasági Világszervezet (FAO) *szakértőjeként* több ízben járt külföldi tanulmányúton (Belgrád, Róma stb.).

Három gyermeke közül fia, Prof. Dr.-Ing. Dr. h. c. mult Bogárdi János József (1946-) követte a pályán vízgazdálkodási mérnökként, hidrológusként, a mezőgazdasági-, és az integrált vízgazdálkodás nemzetközileg elismert szakértőjeként.

Tudományos munkássága:

Magáncégek és folyammérnöki hivatalok mérnökeként az 1930-as években elsősorban *gyakorlati, mérnöki tevékenysége volt jelentős*. 1931-ben a *nicki Rába-duzzasztómű építésénél*, 1932-től a *Hanság-főcsatorna kotrási munkálatainál* dolgozott. 1933 után a *Tisza szabályozásának kérdéseivel*,

árvíz- és belvízvédelmi, kisvíz-szabályozási feladatokkal foglalkozott. 1940–1941-ben építésvezetőként közreműködött a dunai árvíz elleni védekezés munkálataiban, s elkészítette a Budapest–Paks közötti folyószakasz általános szabályozási tervét.

A Vízirajzi Intézet, majd az Országos Vízelvezető Szolgálat főmérnökeként, illetve vezetőjeként tevékenységének hangsúlyos része a szervezési feladatok (vízállásjelentés és -előrejelzés, árvízmentesítés, jégtelenítés stb.) mellett az elméleti hidrológiai, hidraulikai és hidrometriai kutatás lett.

Hidrológiai–hidraulikai munkássága középpontjában a folyami hordalékmozgás törvényszerűségeinek vizsgálata, dinamikai jellemzőinek és mennyiségi mutatóinak méréselmélete állt.

Az 1930-as évek közepétől kezdve ez irányú kutatásai végigkísérték egész pályáját. Az lowai Egyetemre 1938-ban A folyóvíz által szállított kavicsok címmel nyújtotta be értekezését. Később a Tisza tiszalöki folyószakaszán tanulmányozta a lebegtetett hordalékok mozgásának sajátosságait, s modellkísérletek segítségével kidolgozta a hordalékszállítás mennyiségi változásának, a meder állandóságának számítására alkalmas mérlegegyenleteket, továbbfejlesztette a hidromechanikai modell- vagy kismintakísérletek elméleti alapjait.

Nevéhez fűződik a magyarországi folyóvizek hordalékszállítását mérő országos törzshálózat megszervezése.

Tanulmányozta a folyami roncsok (pl. a felrobbantott budapesti Duna-hidak) vízduzzasztó hatását, a folyami víztározók feliszapolódási folyamatait.

Emellett behatóan tanulmányozta a belvízrendezéshez elengedhetetlen lefolyási tényezőket, a levezetendő vízmennyiség függvényében kidolgozta a fajlagos vízhozam korrelációs számítási eljárását, amely a felszíni vízvezető csatornák tervezése és telepítése során alkalmazható. A talajvíz változásának, dinamikájának törvényszerűségeit vizsgálva egyebek mellett felismerte a meteorológiai tényezők és a talajvíztükör összefüggéseit.

Szakkönyvei mellett jelentős tevékenységet fejtett ki az egyetemi jegyzet- és tankönyvírás, valamint a tudománynépszerűsítés területén (hidraulika, hidromechanika, vízgazdálkodás stb.). 1947-től 1955-ig a Magyar Vízirajzi Intézet Tanulmányai című kiadványsorozat szerkesztője volt.

Főbb díjai, elismerései:

- Széchenyi-díj (1993)
- A Munka Érdemrend arany fokozata (1979)
- A Nemzetközi Öntözési és Belvíz-mentesítési Bizottság (ICID) Nagy Emlékplakettje (1978)
- A Bécsi Műszaki Egyetem díszdoktori címe (1975)
- A Német Vízgazdálkodási és Vízerőszövetség Gottlieb Hagen- emlékérdme (1968)

Szervezeti tagságai:

- 1962-ben a Magyar Tudományos Akadémia levelező, 1973-ban rendes tagjává választották, 1965-től 1978-ig a vízgazdálkodási bizottság, 1973-tól 1980-ig a mérnöki, építészeti és közlekedéstudományi szakcsoport munkáját elnökölte.
- 1977-ben a *Magyar Hidrológiai Társaság tiszteleti tagjainak* sorába választották.
- 1958-tól 1965-ig a *Meteorológiai Világszervezet (WMO) európai hidrometeorológiai bizottságának elnöke*.
- A *Nemzetközi Öntözési és Belvíz-mentesítési Bizottságnak (ICID)* 1967-től 1976-ig alelnöke, 1976 után díszelnöke volt, 1965 és 1969 között a szervezet magyar nemzeti bizottságát is ő vezette.
- 1971-től 1977-ig a *Nemzetközi Hidraulikai Kutatási Egyesület (IAHR)* vezetőségi tagja.
- Emellett tagja volt az *Amerikai Vízgazdálkodási Társaságnak (AWRA, 1965)*, levelező tagja az *Osztrák Vízgazdálkodási Szövetségnek (1971)*, tiszteleti tagja a *Padovai Galilei Tudományos, Irodalmi és Művészeti Akadémiának (1977)*.

Főbb publikációi, művei:

- Korrelációs számítás és alkalmazása a hidrológiában. Budapest: Akadémiai. 1952.
- A korreláció-vizsgálat alkalmazása az előrejelzésben. Budapest: Mérnöki Továbbképző Intézet. 1954.
- A hordalék szerepe a folyószabályozásban. Budapest: Mérnöki Továbbképző Intézet. 1955.
- A hordalékmozgás elmélete. Budapest: Akadémiai. 1955.
- Alkalmazott hidrológia: Hidrológiai mennyiségek közötti kapcsolatok meghatározása. Budapest: Tankönyvkiadó. 1962.
- Vízfolyások hidraulikája. Budapest: Tankönyvkiadó. 1972.
- Hidromechanika. Budapest: Tankönyvkiadó. 1972.
- Környezetvédelem – vízgazdálkodás. Budapest: Akadémiai. 1975. = Korunk Tudománya,
- Hidraulika I–II. Budapest: Tankönyvkiadó. 1976. (Kozák Miklóssal)
- Kutatási jelentések a vízgazdálkodásban: A kutatástervezés és -szervezés főbb kérdései. Budapest: Akadémiai. 1980.